

Thuis in het Verpleeghuis
Waardigheid en trots op elke locatie

Context-gebonden invulling landelijke norm personeelssamenstelling bij Markenhof (Atlant)

Met 1.200 medewerkers en 750 vrijwilligers is Atlant een grote zorgorganisatie in de omgeving van Apeldoorn. Atlant biedt ruimte, letterlijk en figuurlijk. Een plek met alles wat erbij hoort: geluid, geur, licht, sfeer, kleur, gedachten, dromen. Ruimte die kansen en mogelijkheden biedt. Een plek om jezelf te zijn. Precies wat een ieder past. Cliënt, naaste, vrijwilliger, medewerker – iedereen. Atlant kent een lange historie, die al 125 jaar terug gaat. Gestart in 1891 vanuit de vereniging van Christelijke verpleging voor landlopers en bedelaars met Boerderij Het Hogeland: een kolonie waar mensen in ruil voor arbeid konden verblijven. Iets later, in 1909, werd op initiatief van de Rotterdamse notabelen een sanatorium voor Rotterdamse tuberculose patiënten opgericht, dat later een psychogeriatrisch verpleeghuis werd. Omdat Rotterdam in de jaren daarna vooral aan alcohol verslaafde zeelieden instuurde, is een specialisatie Korsakov ontstaan. Dat is de basis van de huidige Locatie Markenhof.

Verpleeghuizen hebben de ruimte om lokaal en [context-gebonden invulling](#) te geven aan de [landelijke normen](#) personeelssamenstelling van het Kwaliteitskader. Immers, alleen met maatwerk kunnen organisatie en zorgverleners de zorg en ondersteuning écht laten aansluiten op wat individuele bewoners willen en nodig hebben. In een serie [praktijkvoorbeelden](#) laten we zien hoe verschillende verpleeghuizen met hun personeelssamenstelling de zorg zo optimaal mogelijk afstemmen op de zorgvraag, wensen en behoeften van hun cliënten. Het praktijkverhaal van Markenhof (Atlant) is onderdeel van deze serie.

Wie wonen hier?

Op locatie Markenhof hebben 138 mensen met het syndroom van Korsakov een veilige plek om te wonen. Deze mensen wonen in 5 'buurten'. Er zijn 5 buurten waarvan 4 buurten met 30 kamers, verdeeld over 4 woningen van 7-8 personen, met een gezamenlijke huiskamer. In één van de buurten wonen 18 mensen in een familie-achtige setting.

Passend bij de behoeften van deze mensen verloopt de dagindeling heel gestructureerd. De dag start om 7 uur met de ADL activiteiten. 'We hanteren hier een empathisch directieve benadering, aansluitend op wat past bij iedere cliënt', aldus Elise Arends, Teamleider. Met 'de handen op de rug'. Dat betekent dat medewerkers echt ondersteunend zijn, ze bieden structuur zodat cliënten zichzelf verzorgen. Daarna gaan de mensen samen ontbijten, gevolgd door de dagactiviteiten. Voor ongeveer 110 bewoners gaat dat om werk in de werkplaats, het Dag Activiteiten Centrum (DAC). 'Zij hebben nog niet de pensioengerechtigde leeftijd en gaan net als anderen aan het werk'. Het gaat om afgebakend werk dat in kleinere delen is opgeknipt. Bijvoorbeeld inpakwerk, waarbij iedereen een sub taak heeft. Er is voor ieder wat wils: een houtwerkplaats, een tuin- en plantenkas, fietsenwerkplaats en een milieuplein. Ook wordt voor eenvoudig werk samengewerkt met lokale partners/werkgevers, bijvoorbeeld voor schilderwerk of administratief werk. De cliënten krijgen voor 10 dagdelen werk een vergoeding van 7,50 euro. 'Toch een klein salaris. De meesten gebruiken dat voor een pakje shag, velen van hen roken.' De mensen die niet naar het werk gaan hebben een individuele dagbesteding. Daarbij kunnen ze gebruik maken van het Activiteitenplein in het hoofdgebouw van waaruit diverse activiteiten plaatsvinden, zoals fitness, buitenlands koken en creatieve activiteiten. Om half vier komen mensen weer terug 'op de buurt', waarna ze bezig gaan met het bereiden van de avondmaaltijd, activiteiten bezoeken in het hoofdgebouw, televisie kijken op hun eigen appartement en op hun eigen gewenste tijdstip naar bed gaan.

Cliënten doen zoveel mogelijk zelf: boodschappen, koken, schoonmaken, met 'hands-off' ondersteuning vanuit het team.

Wie werken hier?

‘Belangrijk hier is per cliënt te zoeken naar ingangen om hen te bereiken. Dat is voor iedereen anders en vraagt om een mix aan medewerkers’. Er werken hier vooral verzorgende IG medewerkers, niveau 4 verpleegkundigen en maatschappelijke zorg medewerkers, variërend van jong tot oud. Vanwege toenemende complexiteit van zorg zijn over de woningen verdeeld ook hbo geschoolde verpleegkundigen en SPH medewerkers beschikbaar. Ook is enkele dagen per week een zorgassistent aanwezig. Op één woning met 30 cliënten gaat het in totaal om 18 fte, ongeveer 26 medewerkers.

Het team werkt samen met behandelaren zoals artsen, psychologen, logopedisten, ergotherapeuten, muziektherapeuten en fysiotherapeuten. Cliënten worden begeleid tijdens een bezoek aan bijvoorbeeld een specialist of de pedicure. Het werk is ten opzichte van andere verpleeghuiszorg fysiek wat minder zwaar, maar het vraagt wel om andere, specifieke competenties. ‘Het gaat hier om blijven zoeken naar de ingangen, incasseren, geduld, accepteren, omgaan met manipulaties. Als je dat niet kunt en geen affiniteit hebt met deze groep mensen, red je het echt niet’, aldus Elise Arends.

Familieparticipatie of mantelzorg is voor deze groep mensen lastig. Voor velen geldt dat de banden met familie of vrienden verstoord zijn.

Voor dagelijkse dingen kunnen ze veelal dan ook niet terugvallen op een netwerk. De medewerkers vervullen daarin dan een rol. Dat gaat concreet om zaken als helpen bij het kopen van kleding of gaan naar de kapper. ‘De laatste jaren zien we wel een lichte toename van familiebetrokkenheid’, aldus Elise Arends. Medewerkers hebben weer meer contact met familie dan voorheen en spelen ook steeds vaker een rol in het (weer) aangaan van familierelaties. ‘Dat is niet niks hier. De interacties zijn vaak lastig, familieleden (kinderen, partners, broers, zussen, soms ook ouders) hebben vaak heel wat meegemaakt met hun familielid’.

Voor Markenhof zijn nu ongeveer 40 vrijwilligers actief. ‘Dat is in aantal niet veel op deze bewonersgroep’, aldus Elise Arends. Deels komt dat door de aard van de aandoeningen; de omgang met deze cliënten groep kan complex zijn. Deels komt dit ook vanwege het grote aantal zorginstellingen in de buurt. Markenhof ligt bij de bossen van Beekbergen, een omgeving met veel andere zorgaanbieders. ‘Er is dus concurrentie in dat opzicht’. Binnen Markenhof hebben we daarom besloten om het activiteitenaanbod uit te breiden. Groepsactiviteiten zoals bingo of filmavonden, maar ook individuele activiteiten, worden door professionele arbeidskrachten georganiseerd en begeleid. ‘We halen dat uit de formatie, die financiële ruimte is er’. ‘Gelukkig hebben wij geen last van een tekort aan personeel binnen onze locatie. De visie ‘Wij geven ruimte’ die we voor cliënten hanteren, hanteren we ook voor medewerkers. Dat is hier ook echt nodig om deze groep cliënten de zorg te bieden die ze nodig hebben.

Welke ontwikkelingen spelen er?

De cliëntpopulatie verandert, de zorgvragen worden complexer. ‘Dat vraagt van zorgprofessionals dat ze goed naar zichzelf moeten (leren) kijken. Het gaat hier zo sterk om de relationele afstemming. Dat moet je met elkaar leren, praktijkgericht, vanuit casuïstiek. Een ontwikkeling die daarbij past is dat de verpleegkundigen (niveau 4 en 6) zich nu anders gaan positioneren. Zij gaan meer werken in een coachende rol. ‘Nu blijkt dat ze nog vaak ad hoc moeten inspringen. Waar we naartoe willen is dat verpleegkundigen eerder worden geraadpleegd en dat we incidenten kunnen voorkómen. Dat is een best ingewikkelde kwaliteitsslag die je niet zomaar even implementeert. Ook dat moeten we samen ontwikkelen en leren’, aldus Elise Arends.

In de huidige situatie is er sprake van een heel open setting, iedereen kan overal heen. Met de veranderende cliëntpopulatie zal daar op termijn misschien verandering in komen. Mogelijk komen er in de geplande nieuwbouw ook meer besloten mogelijkheden voor cliënten waarbij de zorg dit vraagt. Ook hier gaan we multidisciplinair over nadenken.

Wat is typerend voor deze locatie?

Markenhof biedt een woonomgeving voor mensen met Korsakov. Gezien de aard van de aandoeningen gaat het om ondersteuning bij ADL, structuur, levensritme, (dag)activiteiten en ondersteuning bij het aangaan van onderlinge relaties. Medewerkers moeten voor iedere cliënt een ingang zoeken om in contact te komen. Ze moeten sterk staan, structuur bieden en de cliënten tegelijkertijd de ruimte geven. Dat is hier het benodigde vakmanschap. En zeker niet overnemen, maar ‘met de handen op de rug’, zodat de cliënten hun leven zoveel mogelijk zélf ter hand blijven nemen’.

Meer weten

- Bekijk ook de andere [praktijkvoorbeelden](#) in deze serie over hoe verschillende verpleeghuizen met hun personeelssamenstelling de zorg zo optimaal mogelijk afstemmen op de zorgvraag, wensen en behoeften van hun cliënten.
- Ga naar de [Toolkit verbetering personeelssamenstelling](#).

tags:

[Lokaal maatwerk personeelsnorm](#) (7)

thema:

[Personeelssamenstelling](#) (44)